

ERFGOEDCEL WAASLAND

Verslag plenaire vergadering van woensdag 16 november 2005

Verontschuldigd:

Apers Edgard, ontvanger griffier van Moerbeke Polder, Stekene
De Bock Geert, diensthoofd toerisme Sint-Niklaas
De Rechter Stany, burgemeester van de gemeente Stekene
Deckers Gust, gedelegeerd bestuurder I.C.W
Deckers Peter, Schepen voor Cultuur van de gemeente Beveren
Heyaert Leen, adjunct-conservator Stedelijk Museum Lokeren
Kuijpers Jozé, bibliothecaris van de stad Lokeren
Piquer Hugo, diensthoofd cultuur van de gemeente Beveren
Rijksarchief Beveren
Tachelet Maurits
Thiron Jackie, Heemkundige Kring d'Euzie
Van Quaakebeke Stiene, assistent-regiocoördinator Toerisme Waasland vzw
van Royen François, voorzitter Cultuurraad Temse
Van Rysselberghe Sabine, Schepen voor Cultuur van de stad Lokeren
Veirman Anja, provinciebestuur Oost-Vlaanderen – Move
Verbeke Freddy, Schepen van de gemeente Temse

Aanwezig

Andriaenssens Dirk, Volkskunstgroep Boerke Naas
Buys Freddy, Hertogelijke Heemkundige Kring het Land van Beveren
Casier Bart, I.C.W.
D'hollander Romain, Heemkundige Kring De Kluize Sint-Gillis-Waas
De Beer Chris, Cultuurraad – erfgoed sint-Niklaas
De Bloser Stany, Dorpsraad Belsele – werkgroep erfgoed
De Jans Ellen, I.C.W. – Erfgoedcel Waasland
De Keyzer Eric, Folklore groep 'De Klomp' De Klinge vzw
De Meester Etienne, Heemkring Den Dissel Sinaai
De Meester Patty, Stadsarchief Sint-Niklaas
De Mulder Ronny, Dienst Cultuur Sint-Niklaas
De Puyseleer Elfriede, Toerisme Beveren
De Zutter Ode, I.C.W. – Erfgoedcel Waasland
Debbaut Alain, Culturele Raad Lokeren / Museumcommissie / Heemkring De Souvereinen Lokeren
Dehandschutter Lieven, Sint-Nicolaasgenootschap
Dhaen Guy, Gemeentemuseum Temse
Engelbeen P, Cultuurdienst Hamme
Goossens Carine, Beveren – gemeentearchief / stuurgroep lid Erfgoedcel Waasland
Gorrebeek P., raadslid ICW
Huyghe Jozef, Museum de Schuur vzw
Laekeman Gert, Instituut Vlaamse Volkskunst
Lauwers Bart, ArcheoNet / Heemkundige Kring De Kluize
Lucien Bats, Toerisme Waasland
Nys Wim, Hertogelijke Heemkundige Kring het Land van Beveren
Pieters Kris, I.C.W.
Plofliet Hugo, Heemkundige Kring De Kluize Sint-Gillis-Waas

Ruymbeke Luc, Heemkundige Kring De Kluize
Sijmons Ellen, Vormingplus Waas-en-Dender
Tempels O., Heemkundige Kring Waasmunster
Van Daele Rik, Gemeente Beveren / stuurgroep lid Erfgoedcel Waasland
Van de Velde G., Gemeente Kruibeke
Van der Gucht Alfred, Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas
Van Hecke R., VVV Toerisme Lokeren
Van Hoel Richard, Kerkfabriek De Klinge
Vanderhaeghe Pat, Gemeentebestuur Hamme
Vanhavere G., Heemkundige Kring Nieuwkerken 200/700
Verhelst A., Gemeente Kruibeke
Verwaeren Lien, cultuurbeleidscoördinator Waasmunster
Vinck Godelieve, Gemeenteraadslid

1. Welkom

De heer Bart Casier, directeur Intergemeentelijk Samenwerkingsverband van het Land van Waas, heet alle aanwezigen van harte welkom op de eerste plenaire vergadering in aanwezigheid van de twee nieuwe erfgoedcoördinatoren Ellen De Jans en Ode De Zutter.
Alle aanwezigen stellen zichzelf kort voor.

2. Agenda

1. Voorstel Erfgoedcel Waasland en de erfgoedcoördinatoren.
2. De Erfgoedcel Waasland en u: de plenaire vergadering
3. De Erfgoedcel Waasland in 2006
4. Wat kan u voor de Erfgoedcel Waasland doen ?

3. Voorstel Erfgoedcel Waasland en de erfgoedcoördinatoren

In 2000 werden de *eerste erfgoedcellen* opgericht in Brugge, Antwerpen en Gent (experimentele fase). Nu zijn er via het *Erfgoeddecreet* (2004) al 11 erfgoedcellen op basis van een **erfgoedconvenant** (samenwerkingsovereenkomst tussen gemeenten of regio en de Vlaamse overheid).

De erfgoedcellen werden opgericht in het kader van een *integraal en geïntegreerd erfgoedbeleid* (al het erfgoed samen vertelt één verhaal; erfgoed speelt een rol in de samenleving).

Een erfgoedconvenant kan bijkomende impulsen geven aan het reeds aanwezige, rijke potentieel aan erfgoed en uitgebreide expertise in archiefinstellingen, musea en bij erfgoedorganisaties.

Het **doel van een erfgoedcel** is:

- stroomlijning en uitdieping van de bestaande erfgoedwerking (o.a. door samenwerking te bevorderen)
- deskundigheidsbevordering (via netwerken waar expertise kan uitgewisseld worden)
- zorgen voor een toenemende interesse voor cultureel erfgoed (betere publieksparticipatie).

In 2005 werd de *eerste intergemeentelijke erfgoedconvenant* ondertekend, namelijk voor het Land van Waas. Het Land van Waas is een regio met duidelijke en krachtige historische verbondenheid en een grote rijkdom aan erfgoed. Vanaf 2006 volgt ook het Meetjesland.

Wat is een erfgoedcel wel en niet ?

<i>wel</i>	<i>niet</i>
partner in projecten	extra subsidiekanaal
samenwerking	warm water opnieuw uitvinden
ondersteuning	dirigisme
publieksgericht	louter publiekwerking
voor alle erfgoedactoren	uitsluitend specialisten

De Erfgoedcel Waasland

- Is een partner in projecten: de erfgoedcel kan energie, expertise, logistieke of financiële middelen... investeren in projecten, waardoor deze projecten een meerwaarde krijgen. De erfgoedcel is echter geen extra subsidiekanaal, waarbij op een systematische manier enkel "geld" kan gegeven worden aan projecten.
- Wil samenwerking: door bundeling van krachten, energie, ideeën en financiële middelen kunnen projecten nog meer weerklank vinden. Daarnaast wordt zeer nauw samengewerkt met reeds bestaande initiatieven en kan expertise uitgewisseld worden waardoor niet steeds het warm water moet uitgevonden worden.
- Biedt ondersteuning: de erfgoedcel wil samenwerken, ondersteunen, nieuwe projecten ontwikkelen in complementariteit met (en zonder afbreuk te doen aan) de eigenheid van erfgoedorganisaties.
- Doet publieksgerichte projecten en niet louter aan publiekswerking: de erfgoedcel ondersteunt, stimuleert... basistaken van erfgoedorganisaties, waarbij altijd een koppeling is naar een (kleine of grote) publieksactie: het publiek moet ook beseffen wat er allemaal gebeurt in erfgoedinstellingen.
- Is er voor alle erfgoedactoren: iedereen is belangrijk, niet alleen gemeenten of grotere organisaties.

Kris Pieters (stafmedewerker I.C.W.) vertelt kort hoe de erfgoedcel is tot stand gekomen met de uiteindelijke ondertekening van een erfgoedconvenant tussen de Vlaamse Gemeenschap en het I.C.W.

Ellen De Jans (erfgoedcoördinator Erfgoedcel Waasland) legt de organisatie van de Erfgoedcel Waasland uit:

- De **stuurgroep** komt zeswekelijks bijeen. Hierin is er ambtelijke en politieke vertegenwoordiging van de 8 deelnemende gemeenten: Beveren, Kruibeke, Lokeren, Sint-Gillis-Waas, Sint-Niklaas, Stekene, Temse, Waasmunster. Deze stuurgroep geeft *inhoudelijke sturing*.
- De **plenaire vergadering** komt 2 maal per jaar bijeen. Iedereen die werkzaam is in of affiniteit heeft met de erfgoedsector is welkom. De plenaire vergadering fungeert als een *klankbord* (tweerichtingen), waaraan de afgelopen en toekomstige werking kan afgetoetst worden.
- **Werkgroepen**: de verschillende projecten en thema's krijgen een aparte werkgroep, waarin intensief kan gewerkt worden rond het desbetreffende project of thema.

De erfgoedcoördinatoren stellen zichzelf voor:

1 Ellen De Jans was voorheen landelijk coördinator van de Erfgoeddag.

2 Ode De Zutter was voorheen projectverantwoordelijke van MovE.

Beide erfgoedcoördinatoren startten in de Erfgoedcel Waasland op 17 oktober en zijn dus net één maand in dienst.

5. De Erfgoedcel Waasland en u: de plenaire vergadering

De plenaire vergadering is een wisselwerking tussen

- Alle erfgoedactoren
- De 8 Wase gemeenten
- De Erfgoedcel Waasland

De plenaire vergadering is *voor iedereen toegankelijk* en gaat *halfjaarlijks* door. Vanaf 2006 zal iedere plenaire vergadering een thema hebben. Over een thema wordt dan basisinformatie gegeven door specialisten. Voorbeelden hiervan zijn: registratie, behoud en beheer, publiekswerking, beleid... De plenaire vergadering is bij uitstek een *klankbord*: u spreekt, wij luisteren en omgekeerd.

Zo werd bijvoorbeeld de enquête die in maart werd verspreid als basis voor de opmaak van het beleidsplan 2005-2008 gebruikt. We houden er trouwens aan de schrijfgroep en de stuurgroep hartelijk te bedanken voor hun ijverige inzet en hun niet aflatend enthousiasme bij de opmaak van de intentienota, het beleidsplan 2005-2008 en het actieplan 2005!

Beleidsplan Erfgoedcel Waasland 2005-2008

Het beleidsplan 2005-2008 kan je (voorlopig nog op aanvraag) krijgen bij de Erfgoedcel Waasland. We streven ernaar dit op termijn ook op andere manieren te verspreiden (bv. website). Het beleidsplan biedt een *kader* voor de activiteiten van de erfgoedcel en kwam tot stand via een *samenwerking tussen de erfgoedactoren (enquête) en de schrijfgroep* (enkele erfgoedactoren en ambtenaren uit de gemeenten).

Het beleidsplan is opgebouwd rond **drie centrale thema's**, die eveneens naar voor kwamen uit de resultaten van de enquête:

- *Inventarisatie en beheer van erfgoed*
- *Sensibilisering van publiek rond erfgoedmateries*
- *Coördinatie en netwerkvorming in de Wase erfgoedwereld*

6. De Erfgoedcel Waasland in 2006

Een **actieplan** dient *jaarlijks* ingediend te worden bij de Vlaamse overheid op 1 december. Het actieplan 2006 werd opgesteld op basis van het *beleidsplan 2005-2008* en de *reacties* van de *erfgoedactoren* (enquête). Het actieplan 2006 wordt voorgelegd aan de stuurgroep en voorgesteld aan de plenaire vergadering. Op basis van de *opmerkingen* die gegeven worden tijdens de stuurgroep en de plenaire vergadering wordt het actieplan aangepast.

Een **enquête** werd verspreid in het Waasland naar een 150 à 200 verenigingen en personen. 46 ingevulde enquêtes kwamen terug. De enquêtes dienen nog tot in detail verwerkt te worden, aangezien deze een schat aan informatie herbergen. Toch al dit:

- (zeer) positieve t.o.v. de komst van de erfgoedcel, algemeen geloof dat een plaats voor haar is weggelegd
- zeer ruim en zeer verscheiden erfgoedveld (zeer verschillende thema's en erg verschillende soorten instellingen)

- 80 % bezit over een collectie of verzameling, nog werk aan de winkel wat betreft inventarisatie en ook huisvesting, bewaring en beheer
- erg actief op gebied van publiekswerking
- grote traditie van samenwerking (MuWa, WAO, Wacco, ADW,)

Ook komen enkele **belangrijke aandachtspunten** naar voren:

- *Publiekswerking*: erfgoed en erfgoedinitiatieven in het Waasland beter bekend maken bij het ruimer publiek; Wase publieksgerichte initiatieven ontwikkelen; en ondersteunen van publieksacties van bestaande verenigingen
- Bevorderen van *samenwerking* en ondersteuning van gezamenlijke initiatieven
- *Onderzoeksprojecten*: Wase onderzoeksprojecten ontwikkelen en coördineren
- *Expertise-uitwisseling*: Kennis, ervaring en deskundigheid aanbrengen over hetgeen waar de vereniging mee bezig is; initiatieven ontwikkelen voor een beter behoud en beheer

Heel wat erfgoedverenigingen vermelden in de enquête ook een *tekort aan financiële middelen, medewerkers en beschikbare tijd*.

Voor alle aandachtspunten uit de enquêtes werden acties in het actieplan 2006 ontwikkeld.

Hieronder staan de belangrijkste opgelijst (deze lijst is echter niet exhaustief). Het actieplan 2006 komt eveneens zo snel mogelijk online en is eveneens beschikbaar op aanvraag.

ACTIEPLAN 2006 : aandachtspunt 1: publiekswerking: erfgoed leeft!

- Archieftentoonstelling i.s.m. WAO
- Beeldbank Waasland i.s.m. Bibliotheca Wasiana
- Brochure musea i.s.m. MuWa
- Regionale communicatie voor Erfgoeddag en Open Monumentendag
- Website Erfgoedcel Waasland (www.erfgoedcelwaasland.be)
- Enkele projecten in voorbereiding (eventuele effectieve implementatie na 2006)
 - Scholenproject Arbeid en industrialisatie
 - Expo 58

ACTIEPLAN 2006 : aandachtspunt 2: bevorderen van de samenwerking: 1 + 1 = 3

- Ronde van het Waasland
- Databank met contactgegevens van erfgoedactoren en erfgoedliefhebbers
- Overleg met en tussen samenwerkingsverbanden
- Diverse projecten

ACTIEPLAN 2006 : aandachtspunt 3: onderzoeksprojecten: zorgen voor een goede basis

- Inventarisatie Waas erfgoed
- Enkele projecten in voorbereiding (effectieve implementatie na 2006)
 - Mondelinge Geschiedenis
 - Noden vrijwilligerswerk

ACTIEPLAN 2006 : aandachtspunt 4: expertise-uitwisseling: samen sterk !

- advies
- doorverwijsfunctie
- documentatie
- plenaire vergadering telkens met thema: bijvoorbeeld registratie
- website Erfgoedcel Waasland (www.erfgoedcelwaasland.be)

Tekort aan financiële middelen, beschikbare tijd en medewerkers

Uit de enquête is gebleken dat vele erfgoedorganisaties en -verenigingen kampen met een tekort aan financiële middelen, beschikbare tijd en medewerkers. De verwachtingen en enthousiasme ten opzichte van de erfgoedcel zijn dan ook groot.

Er bestaan echter geen wonderoplossingen: alle tekorten kunnen nooit volledig opgelost worden. In samenwerking de Wase en landelijke organisaties wil de Erfgoedcel Waasland deze tekorten wel proberen te remediëren. Het tekort aan financiële middelen kan bijvoorbeeld verminderd worden doordat meerdere organisaties samenwerken. De erfgoedcel kan eveneens in bepaalde gevallen zorgen voor financiële en logistieke ondersteuning. Maar een inbreng van erfgoedactoren zal altijd noodzakelijk blijven. Zo zal de Erfgoedcel Waasland bijvoorbeeld vragen aan erfgoedorganisaties om zich te engageren in werkgroepen. We willen er wel steeds op letten dat dit engagement ook voordelen meebrengt voor de erfgoedactoren.

7. Wat kan u voor de Erfgoedcel Waasland betekenen ?

Ellen en Ode zullen in de volgende maanden een *Ronde van het Waasland* doen om kennis te maken met de Wase erfgoedsector. Hierbij proberen we zo veel mogelijk erfgoedactoren, instellingen en instanties te ontmoeten.

Ondertussen worden ook zo veel mogelijk contactgegevens en documentatie verzameld: u kan extra contactgegevens en documentatie altijd aan de erfgoedcel overmaken.

Misschien bent u ook een partner in een project voor 2006?

In ieder geval zijn alle erfgoedgeïnteresseerden opnieuw welkom op de volgende plenaire vergadering. Deze vindt plaats op woensdag 15 maart 2006 en zal rond het thema 'registratie en inventarisatie' opgebouwd worden.

Uiteraard kunt u de Erfgoedcel Waasland altijd bereiken. Alle reacties / vragen / opmerkingen... zijn welkom!

Erfgoedcel Waasland

I.C.W.

Lamstraat 113

9100 Sint-Niklaas

03/776 65 93

erfgoedcel@icwaas.be

www.erfgoedcelwaasland.be

Erfgoedcoördinatoren

Ellen De Jans: ellen.dejans@icwaas.be

Ode De Zutter: ode.dezutter@icwaas.be

8. VRAGEN EN OPMERKINGEN UIT DE PLENAIRE VERGADERING

De heer Lieven Dehandschutter (Sint-Nicolaasgenootschap) vraagt of de Erfgoedcel Waasland geïnteresseerd is in het gratis ontvangen van hun tijdschrift. Ellen en Ode zijn dit zeker. Daarop werd enthousiast door andere personen gereageerd die eveneens hun tijdschrift(en) zullen bezorgen aan de Erfgoedcel Waasland.

De heer Alain Debbaut informeert naar de stand van zaken in verband met de aanwerving van de administratieve medewerker. De heer Bart Casier antwoordt dat de aanwerving daarvan in het voorjaar 2006 zal gebeuren.

Er wordt gevraagd of de website van de Erfgoedcel Waasland reeds online is. Ellen verwijst naar www.erfgoedcelwaasland.be, de voorlopige website met erg beperkte informatie. Een belangrijke actie in het actieplan 2006 is het uitbouwen van een website met een sectorgericht en een publieksgericht luik. We hopen zo snel mogelijk de voorlopige website uit te breiden met meer informatie en tegen de tweede helft van 2006 de toekomstige website stapsgewijs te kunnen uitbouwen. De vergadering vraagt wel niet enkel per e-mail, maar ook per post te communiceren met hen.

Er wordt gevraagd of er voldoende aandacht is voor het veiligheidsaspect bij het uitbouwen van de Beeldbank. Deze mag niet functioneren als een mogelijke handleiding voor dieven.

De heer Alfred Van der Gucht (Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas) wijst erop dat de Erfgoedcel Waasland met haar integraal en geïntegreerd erfgoedbeleid niet té veel verplichtingen mag meebrengen voor de verenigingen. De erfgoedverenigingen moeten hun eigen stijl kunnen blijven behouden. Er is reeds heel wat aanbod voor erfgoedorganisaties voor handen, maar de tijd en middelen van de erfgoedorganisaties zijn beperkt. Zo is er bijvoorbeeld nauwelijks geld voor zuurvrij papier.

De Erfgoedcel Waasland zegt dat dit zeker niet haar bedoeling is dirigistisch op te treden. Door samenwerking en bundeling van kennis, krachten, inspanningen en financiën willen we komen tot een groter geheel, waarin alle erfgoedactoren zichzelf kunnen terugvinden.

Verder wordt er ook gevraagd compact en duidelijk te communiceren en gericht te vergaderen (leden van erfgoedverenigingen zijn vaak erg bezige bijen). De heer Bart Casier vermeldt hierbij dat de plenaire vergadering hét ideale moment is om veel informatie mee te geven, waardoor dit beperkt in tijd blijft. Daarna wordt via de website de informatie (zoals het beleidsplan en het actieplan) op een toegankelijke manier beschikbaar gesteld. De informatie kan eveneens verkregen worden bij de Erfgoedcel Waasland.

Er is even discussie over de wenselijkheid van een nieuwe Muwa-brochure. De KOKW heeft nog ruim voldoende oude brochures. De heer D'hollander van De Kluize laat weten dat ze een nieuwe brochure zeker nuttig vinden. De heer Wim Nys (Hertogelijke Heemkundige Kring het Land van Beveren) suggereert dat folders voornamelijk hun doel bereiken als ze gericht opgestuurd worden en niet als ze ergens neergelegd worden.

Daarop deelt de heer Rik Van Daele mee dat 25 procent van de cultuurparticipanten niet via internet te bereiken is. De Erfgoedcel Waasland besteedt hier zeker en vast de nodige aandacht aan. Zo zullen bijvoorbeeld mailings (zowel naar de erfgoedactoren als naar het publiek) ook per post vertrekken indien dit gewenst is en zullen toekomstige nieuwsbrieven eveneens een papieren versie hebben.

De heer Alfred Van der Gucht (Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas) vraagt of alleen archieven van openbare instellingen zullen vertegenwoordigd worden in de archieftentoonstelling in 2006. Dit is inderdaad het geval. Mevrouw Carine Goossens (Gemeentearchief Beveren) antwoordt dat de bedoeling van het Waas Archievenoverleg is de openbare archiefinstellingen meer bekendheid te geven, wat totnogtoe niet gebeurd is. Mevrouw Carine Goossens oppert het idee van een eventueel vervolgtraject in 2007 waar ook niet-openbare archieven zouden kunnen aan bod komen.

De heer Gert Laekeman (Instituut voor Vlaamse Volkskunst) wil graag weten hoe de erfgoedcellen met elkaar communiceren. Zeswekelijks komen alle erfgoedcellen samen tijdens het convenantoverleg. Hierop worden ervaringen uitgewisseld. Eveneens worden gezamenlijke projecten op touw gezet, zoals bijvoorbeeld rond Mondelinge Geschiedenis. Daarnaast zijn er veel informele contacten via telefoon, mail en andere vergaderingen. Zodoende is er een vlotte informatie- en ervaringenuitwisseling met een vergroting van de expertise tot gevolg.

De heer Gert Laekeman (Instituut voor Vlaamse Volkskunst) pijlt ook naar de verhouding tussen de projecten van de Erfgoedcel Waasland en de projecten in het kader van het Erfgoeddecreet. Ellen verklaart dat Wase projectaanvragen met een regionaal belang ingediend bij de Vlaamse Gemeenschap in het kader van het Erfgoeddecreet dikwijls doorverwezen worden naar de Erfgoedcel Waasland. De Erfgoedcel Waasland is echter geen subsidiekanaal (zoals de Vlaamse Gemeenschap). De Erfgoedcel Waasland wil echter wel een partner in projecten zijn. De heer Wim Nys (Hertogelijke Heemkundige Kring het Land van Beveren) suggereert dat het interessant zou zijn dat erfgoedactoren hulp van de Erfgoedcel Waasland zouden kunnen krijgen bij het opstellen van een subsidieaanvraag bij de Vlaamse Gemeenschap. De Erfgoedcel Waasland beantwoordt de vraag van de heer Wim Nys positief.

De heer Wim Nys (Hertogelijke Heemkundige Kring het Land van Beveren) vraagt zich af of de Erfgoedcel Waasland enkel bepaalde erfgoedinitiatieven opvolgt of dat zij eveneens zorgt voor een kwaliteitscontrole. Verschillende Wase organisaties hebben namelijk grote inspanningen gedaan voor de Beeldbank Waasland, terwijl het resultaat voorlopig onvoldoende is. Ellen maakt duidelijk dat de Erfgoedcel Waasland geenszins als controlerende partners zal optreden. Zij wil graag echter wel actief meewerken aan de verdere uitbouw van de Beeldbank Waasland. In december is een gesprek tussen de Bibliotheca Wasiana en de Erfgoedcel Waasland over mogelijke samenwerking.